

JUBILEUM

VÁCLAV PAVLÍČEK OSMDESÁTILETÝ

Profesor Václav Pavlíček, nestor české konstitucionalistiky, oslavil 8. srpna významné životní jubileum. Rodák z Bukovna, nevelké obce poblíž Mladé Boleslavi, vzpomíná, jak jako jedenáctiletý přišel 5. května 1945 v poledne domů z biřmování a dozvěděl se z rozhlasu, že vypuklo Pražské povstání. O pět dní později dorazily do Bukovna první jednotky Rudé armády.

Jubilant přiznává, že v mládí svou budoucnost nespojoval s právníctvím. Místní farář v něm viděl budoucího kněze, on sám chtěl být učitelem, ale když se v roce 1953 blížil k maturitě, vymluvili mu to jeho učitelé, a tak skončil na právnické fakultě. Málokdo si dnes uvědomuje, jak malou prestiž právnická profese tehdy měla a jak bylo právo podceňováno. V průběhu právnických studií vstoupil v roce 1954 do komunistické strany, odkud byl v roce 1971 vyloučen pro postoje, které zaujímal ve druhé polovině 60. let. Na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy nastoupil Václav Pavlíček v roce 1961, od roku 1963 působil jako odborný asistent na katedře správního práva. Sám uvádí, že ho k průniku do ústavního práva přivedly spolupráce s profesorem Pavlem Peškou a zájem o politická práva a jejich novou interpretaci. Tehdy vznikla první velká Pavlíčkova práce *Politické strany po Únoru* (Příspěvek k problematice Národní fronty), jejíž první svazek vydaný v roce 1966 čítá přes 300 stran. Vydání druhého svazku bylo zakázáno. Snaha o změny je patrná především z Pavlíčkovy další činnosti. Zapojil se do aktivit Společnosti pro lidská práva, účastnil se práce rehabilitačních komisí (1967–1968) a předsedal komisi pro obnovu řeholí (1968–1969). Podílel se na založení Sociologické společnosti i Politologické společnosti, při obnově České společnosti pro politické vědy stál i v roce 1990. Jeho reformní úsilí je zřejmé i z většiny jeho publikačních výstupů z té doby v našem časopisu, kde se – vyjma statí o únoru 1948 z roku 1968 – soustředěně zaměřil na problematiku spolčovacího a shromažďovacího práva. Hned v prvním ze svých textů v *Právníku* vyzval v roce 1965 k nové úpravě práva sdružovacího a zdůrazil, že jeho text inspirovala předcházející spolupráce s Pavlem Peškou. V širším záběru se jubilant věnoval problematice spolčovacího a shromažďovacího práva v Československu znovu na stránkách *Právníka* v roce 1967 a naposledy v roce 1970. Poté byl z politických důvodů umlčen, řízení o jeho jmenování docentem zastaveno a v roce 1971 byl donucen odejít z univerzity.

Události v závěru roku 1989 zastihly Václava Pavlíčka jako zaměstnance podniku Janka Radotín. Od roku 1988 přispíval do samizdatových *Lidových novin* a na jaře 1989 se zapojil do činnosti Helsinského výboru. Vzpomíná, jak po událostech spojených s Palachovým týdnem zaslal do časopisu *Tvorba* článek, v němž podrobil kritice zásahy proti demonstrantům z hlediska platného shromažďovacího zákona; článek byl po několika týdnech odmítnut. Událostí roku 1989 se jubilant zúčastnil různými formami a na různých místech. Byl to právě Ústav státu a práva ČSAV, který ještě v prosinci 1989 nabídl Václavu Pavlíčkovi zaměstnání a v lednu 1990 jej o návrat požádala i Právnická fakulta UK. V Ústavu státu a práva jubilant působil jako člen její vědecké rady. Profesor Pavlíček nepůsobil jako člen vědeckých rad jen v právnických institucích – stále je členem vědecké rady Právnické fakulty Karlovy univerzity – byl rovněž v letech 2003 až 2010 činný ve vědecké radě Národní galerie v Praze a v současné době je členem vědecké rady Národního technického muzea v Praze. Řadu let byl také členem Legislativní rady vlády.

Neobyčejně důležité je jubilantovo působení v čele správní rady Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových; předsedou správní rady nadace je profesor Pavlíček od roku 2000.

Sám se vyjádřil, že ho tato práce a pomoc nadaným a potřebným studentům podle Hlávka odkazu velmi uspokojuje.

Rozsáhlá je jubilantova publikační činnost. Po návratu k pedagogickému a vědeckému působení na pražské právnické fakultě se profesor Pavlíček věnoval i literární tvorbě. Nejvýznamnější díla, na nichž se podílel, jsou dvousvazkový komentář k Ústavě ČR a k Listině základních práv a svobod vydaný pod názvem *Ústava a ústavní řád České republiky* v roce 1994, opakovaně vydávané – naposledy v roce 2009 a 2011 – *Ústavní právo a státověda* a také souborné vydání statí *O české státnosti* ve třech svazcích z let 2002 a 2009. V roce 1990 se Václav Pavlíček znovu zařadil mezi přispěvatele Právníka, kde postupně uveřejnil šestnáct textů, z nichž k nejvýznamnějším patří *Koncepce reformy vzdělávání na právnické fakultě Univerzity Karlovy* (1991) a *K posouzení vlastizrady* (1992).

Velmi známá jsou veřejná vystoupení profesora Pavlíčka k nejrůznějším otázkám ústavního i politického rozměru: k dekretům prezidenta republiky, k majetkovému vyrovnání s církvemi, známy jsou jeho názory na osud německé minority v Československu po druhé světové válce, na intervenci NATO v Jugoslávii nebo na mezinárodní smlouvu České republiky a Vatikánu. V těchto názorech je konzistentní a nalézá pro ně podpůrce i odpůrce. Ti druzí mnohdy poukazují na to, co lze kritizovat nebo i skandalizovat, ať již jde o jeho postoje nebo některé texty. Sám jubilant veřejně uvedl, že se dostává do kontroverzí a polemik. To ostatně ovlivnilo i jeho neúspěch v kandidaturách na soudce Ústavního soudu z let 1991 a 2003. Výrazná osobnost nutně vyvolává různá mínění a mnohdy provokuje k nesouhlasu. Ale ani ti, kdo Pavlíčkovi oponují, nemohou přehlížet, že jeho mínění nepodléhají konjunkturálním proměnám. Vědecká komunita ctící názorovou pluralitu bere v úvahu, že cesty k poznání nejsou přímočaré a že mnohost názorů spojená s respektem k oponentům jsou předpokladem rozvoje svobodného bádání.

Přejeme profesoru Pavlíčkovi do dalších let pevné zdraví, tvůrčí úsilí a vše dobré.